
Dendrokronologisk undersøgelse af 'Våningshus', Hurvedal, Froland kommune, Agder fylke, Norge

---

NNU Rapport 49 – 2024

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Rolf Einar Huus

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder

Hurvedal

'Våningshus'

Froland kommune

Gnr/Bnr: 1/37

Koordinater: 58.5241238 N, 8.6761734 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Byggeskikksentret i Flekkefjord, Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Rolf Einar Huus, Byggeskikksentret i Flekkefjord, Agder fylkeskommune

Undersøgt af: Claudia Baittinger og Niels Bonde, Nationalmuseet

NNU j. nr.: A9816, September 2024.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatorens oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

'Våningshus'

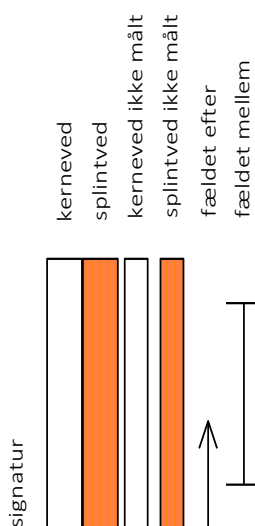
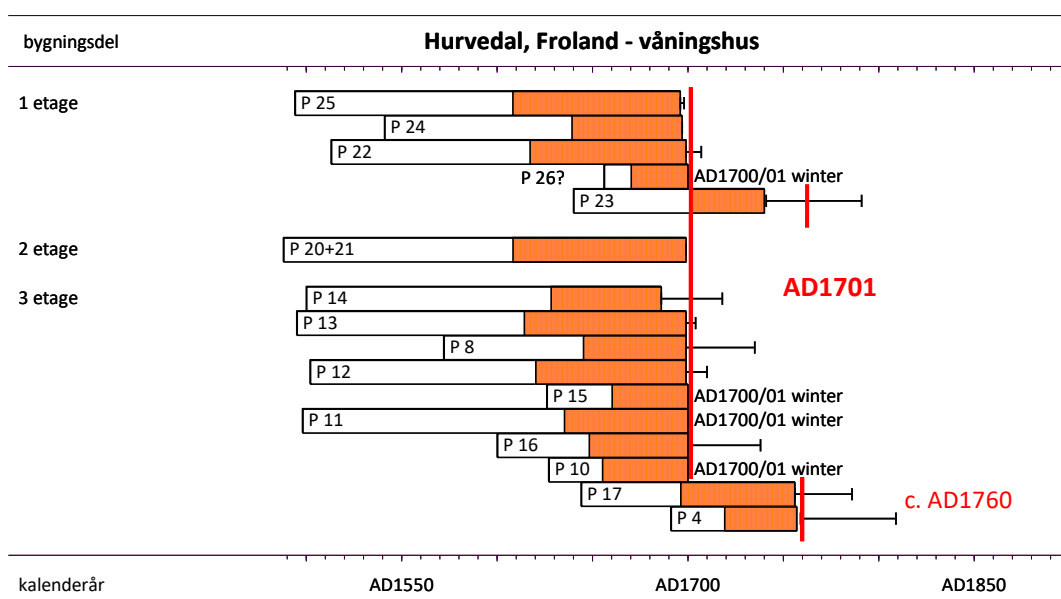
26 prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) fra 25 tømmerstykker (stokke) er undersøgt.

Alle prøver er udtaget som boreprøver.
For indsamling mm. se feltrapport.

Der er konstateret splintved på 18 prøver, Seks har formentlig "waldkante" (træets sidstdannede årring) bevaret. I 11 prøver er den yngste målte årring dannet i AD1697-1700.

Antal årringe i prøverne varierer mellem 36 og 210.

17 (16) prøver er dateret.

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en **tolkning**, der angiver det formodede fældningstidspunkt for træerne, som de daterede prøver stammer fra (se endvidere katalog).

Tolkning: prøverne stammer fra træer, der er fældet ca. 1701 og c. AD1760.

Årringskurverne for syv prøver er sammenregnet til en middelkurve N4831m10 på 213 år, som dækker perioden AD1488 – 1700.

FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER

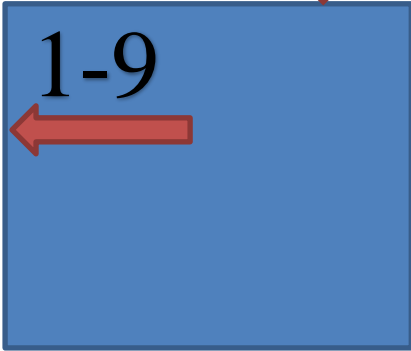
Dendrokronologisk objekt:	Hurvedal Våningshus (fredet)
Fylke:	Agder
Kommune:	Froland
Gnr/Bnr:	1/37 Lyngrothveien 176
Prøvene tatt av:	Rolf Einar Huus
Dato for prøvetaking:	16.10.2022
Koordinater	Nord 6504401.76 Øst 132007.25

Prøve Nr:	Etg / ev del av hus	Rom/Bygn del.	Del.	Sted på del.	Marg. Ja/Nei.	Geit. Ja/Nei.	Bast. Ja/Nei.	Bark. Ja/Nei	Be- arb. Ja/Nei.	Kommentar.
1	3	Gavl liten laftekasse	Omfar3 fra gulv	CC møne				ja	nei	
2	3	Gavl liten laftekasse	Omfar 4 fra gulv	Cc møne				ja	nei	
3	3	Gavl liten laftekasse	Omfar 2 fra gulv	Cc møne				ja	nei	
4	3	Gavl liten laftekasse	Omfar 5 fra gulv	Under vindu				ja	nei	
5	3	Gavl liten laftekasse	Omfar7 fra gulv	Rett linje under takås				ja	nei	
6	3	Gavl liten laftekasse	Omfar8 fra gulv	Rett linje under takås				ja	Nei	
7	3	Gavl liten Laftekasse	Omfar9 fra gulv	Rett linje under takås				ja	nei	
8	3	Gavl liten laftekasse	Omfar10 fra gulv	Rett linje under takås				Ja	nei	
9	3	Gavl Liten Laftekasse	Omfar11 fra gulv	Rett linje under takås				ja	nei	
10	3	Gavl største kasse	Omfar 2 fra gulv	Rett linje under ås mot vei				ja	nei	

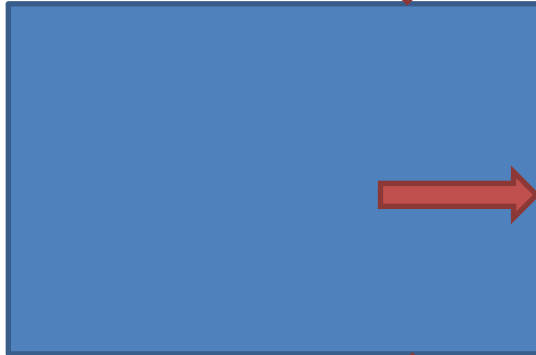
11	3	Gavl største kasse	Omfar3 fra gulv	Rett linje under ås mot vei				ja	nei	
12	3	Gavl største kasse	Omfar4 fra gulv	Rett linje under ås mot vei				ja	Nei	
13	3	Gavl største kasse	Omfar 5 fra gulv	Rett linje under ås mot vei				ja	nei	Knekt prøve
14	3	Gavl største kasse	Omfar6 fra gulv	Rett linje under ås mot vei				ja	nei	
15	3	Øverste stokk langside		1 m fra Hjørne				ja	nei	
16	3	Nest øverste stokk langside		1,2m fra hjørne				ja	Nei	
17	3	Langside liten kasse	Omfar 2 fra gulv	Hjørne				ja	nei	
18	3	Langside liten kasse	Omfar3 fra gulv	Hjørne				ja	nei	
19	3	Langside liten kasse	Omfar4 fra gulv	Hjørne				ja	Nei	
20/21	2	Underarm sval		Største laftekasse					nei	Prøve 20 og 21 fra samme stokk
22	1	Vegg/sval liten laftekasse	Omfar 3 Fra gulv	Ved dør					ja	
23	1	Langvegg mot vei stor laftekasse	Omfar2 fra mur	2m fra hjørne				ja	nei	
23	1	Langvegg mot vei stor laftekasse	Omfar3 fra mur	2m fra hjørne				Ja	Nei	
24	1	Langvegg mot vei stor laftekasse	Omfar4 fra mur	3m fra Hjørne				nei	Nei	

Kommentar: Prøve 17,18,19,

3.etg

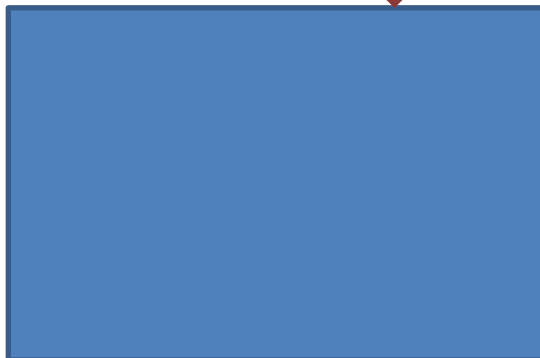
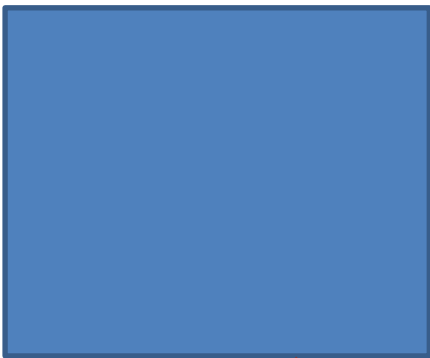
Prøve 15

Prøve 10-14

Prøve 16

1.etg

Prøve 23,24,25

Prøve 22

Kryds-datering absolut

Åringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referancekurver for fyrretræ og egetræ fra det sydlige Norge (se tabeller).

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af NTNU Vitenskapsmuseet Nasjonallaboratoriene for datering, Trondheim.

kurver	-	-	n4831m10	
-	start	dates	AD1488	
-	dates	end	AD1700	
aam01	AD1243	AD1744	7.80	N Aust Agder indenlands
aam02	AD1487	AD1837	4.30	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	2.89	N VA Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	8.75	N Vest-Agder med Aaseral
VAAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	11.09	N Vest-Agder uden Aaseral

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver (PISY). For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ (N): 40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Beregning af middelkurver

Mean sequence - n4831m10

Dated AD1488 to AD1700

Contains the following files

n4831t01.d dated AD1488 to AD1699 of type R 0 N

n4831119.d dated AD1498 to AD1700 of type R 65 W

n4831129.d dated AD1502 to AD1699 of type R 79 N

n4831139.d dated AD1495 to AD1699 of type R 85 N

n4831249.d dated AD1541 to AD1697 of type R 58 W

n4831259.d dated AD1494 to AD1696 of type R 88 N

n4831269.d dated AD1656 to AD1700 of type R 30 W

A9816 Katalog Hurvedal våningshus

n4831019

A9816 Hurvedal våningshus p1

Raw Ring-width PISY data of 36 years length

Undated; relative dates - 20 to 55

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 289.11 Sensitivity 0.15

n4831029

A9816 Hurvedal våningshus p2

Raw Ring-width PISY data of 55 years length

Undated; relative dates - 1 to 55

0 sapwood rings and winter bark surface

Average ring width 158.56 Sensitivity 0.13

n4831039

A9816 Hurvedal Våningshus P3

Raw Ring-width PISY data of 57 years length

Undated; relative dates - 1 to 57

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 165.82 Sensitivity 0.15

n4831049
A9816 Hurvedal Våningshus P4
Raw Ring-width PISY data of 67 years length
Dated AD1691 to AD1757
38 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 147.85 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1759-1809

n4831059
A9816 Hurvedal Våningshus P5
Raw Ring-width PISY data of 62 years length
Undated; relative dates - -7 to 54
45 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 164.98 Sensitivity 0.12

n4831069
A9816 Hurvedal Våningshus P6
Raw Ring-width PISY data of 60 years length
Undated; relative dates - -5 to 54
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 215.38 Sensitivity 0.23

n4831079
A9816 Hurvedal Våningshus P7
Raw Ring-width PISY data of 53 years length
Undated; relative dates - 1 to 53
17 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 205.11 Sensitivity 0.17

n4831089
A9816 Hurvedal Våningshus P8
Raw Ring-width PISY data of 128 years length
Dated AD1572 to AD1699
54 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 102.25 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1699-1735

n4831099
A9816 Hurvedal Våningshus P9
Raw Ring-width PISY data of 54 years length
Undated; relative dates - 0 to 53
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 217.41 Sensitivity 0.22

n4831109
A9816 Hurvedal Våningsshus P10
Raw Ring-width PISY data of 74 years length
Dated AD1627 to AD1700
45 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 134.58 Sensitivity 0.14
Interpretation: AD1700 winter

n4831119
A9816 Hurvedal Våningsshus P11
Raw Ring-width PISY data of 203 years length
Dated AD1498 to AD1700
65 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 52.55 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1700 winter

n4831129
A9816 Hurvedal Våningsshus P12
Raw Ring-width PISY data of 198 years length
Dated AD1502 to AD1699
79 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 52.03 Sensitivity 0.23
Interpretation: AD1699-1710

n4831139
A9816 Hurvedal Våningsshus P13
Raw Ring-width PISY data of 205 years length
Dated AD1495 to AD1699
85 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 57.30 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1699-1704

n4831148
A9816 Hurvedal Våningsshus P14
Raw Ring-width PISY data of 187 years length
Dated AD1500 to AD1686
58 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 55.74 Sensitivity 0.22
Interpretation: AD1686-1718

n4831159
A9816 Hurvedal Våningsshus P15
Raw Ring-width PISY data of 75 years length
Dated AD1626 to AD1700
40 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 158.52 Sensitivity 0.20
Interpretation: AD1700 winter

n4831169
A9816 Hurvedal Våningshus P16
Raw Ring-width PISY data of 101 years length
Dated AD1600 to AD1700
52 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 107.21 Sensitivity 0.26
Interpretation: AD1700-38

n4831179
A9816 Hurvedal Våningshus P17
Raw Ring-width PISY data of 113 years length
Dated AD1644 to AD1756
60 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 87.32 Sensitivity 0.20
Interpretation: AD1756-86

n4831189
A9816 Hurvedal Våningshus P18
Raw Ring-width PISY data of 86 years length
Undated; relative dates - 1 to 86
54 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 110.91 Sensitivity 0.19

n4831199
A9816 Hurvedal Våningshus P19
Raw Ring-width PISY data of 87 years length
Undated; relative dates - 0 to 86
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 104.07 Sensitivity 0.15

n4831209
A9816 Hurvedal Våningshus P20
Raw Ring-width PISY data of 205 years length
Dated AD1495 to AD1699
91 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 54.93 Sensitivity 0.25
Interpretation: after AD1699 (samme som n4831219)

n4831219
A9816 Hurvedal Våningshus P21
Raw Ring-width PISY data of 210 years length
Dated AD1488 to AD1697
88 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 60.64 Sensitivity 0.21
Interpretation: after AD1699 (samme som n4831209)

n4831229
A9816 Hurvedal Våningshus P22
Raw Ring-width PISY data of 187 years length
Dated AD1513 to AD1699
82 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 57.59 Sensitivity 0.22
Interpretation: AD1699-1707

n4831239
A9816 Hurvedal Våningshus P23
Raw Ring-width PISY data of 101 years length
Dated AD1640 to AD1740
39 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 93.56 Sensitivity 0.20
Interpretation: AD1741-91

n4831249
A9816 Hurvedal Våningshus P24
Raw Ring-width PISY data of 157 years length
Dated AD1541 to AD1697
58 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 63.70 Sensitivity 0.27
Interpretation: AD1697 winter

n4831259
A9816 Hurvedal Våningshus P25
Raw Ring-width PISY data of 203 years length
Dated AD1494 to AD1696
88 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 58.76 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1696-8

n4831269
A9816 Hurvedal Våningshus P26
Raw Ring-width PISY data of 45 years length
Dated AD1656 to AD1700
30 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 226.67 Sensitivity 0.17
Interpretation: AD1700 winter